

Original scientific paper
UDC 931.61 / 616.995 / 061.3 / 327 (-81) / 497.1

Stjepan SIROVICA

Medicinski centar, Šibenik

PRIMARIJUS DR BOŽO PERIČIĆ I III SVESLAVENSKI LIJEČNIČKI KONGRES U SPLITU 1930. GODINE*

Među aktivnim sudionicima III sveslavenskog kongresa liječnika, koji je god. 1930. održan u Splitu,¹ spominje se i ime dr Bože Peričića. Obilježavajući u Splitu 60-godišnjicu ovog Kongresa prilika je da se šire spomene i ovaj liječnik, čije je prisustvo za Kongres i na Kongresu imalo sasvim osobit i naglašen značaj.

Prije svega, činjenica je da je ovaj liječnik učinio osobiti poklon Splitu, Dalmaciji i Kongresu. Naime, donošenje odluke da se Kongres održi u Splitu zahtijevalo je da se pronađe stručna tema koja bi bila u skladu s osnovnim nastojanjima kongresa.

Odluke, da ehinokokoza čovjeka bude glavna tema IV jugoslavenskog kongresa kirurga (u okviru III sveslavenskog kongresa liječnika) zadovoljavala je tri kriterija : potrebu za zajedništvom, stručnom aktualnošću, te počast i priznanje domaćinu. Objektivno rečeno, u ondašnje vrijeme Split i nije u medicini mogao što drugo ponuditi, ali je zato tema koju je ponudio bila prava velika tema.

Tema i problematika ehinokokoze čovjeka bili su zaista pravi i veliki prilog dr Bože Peričića medicini Dalmacije i Kongresu, jer, upravo on je inaugurirao ovu stručnu temu u orbitu stručno-znanstvenog interesa Dalmacije, Jugoslavije i Srednje Europe, te taj interes poticao i podržavao tokom prethodnih tridesetak godina.

S druge strane, odabiranjem ehinokokoze čovjeka kao glavne teme na IV jugoslavenskom kongresu za kirurgiju, iskazano je priznanje dr Boži Peričiću za njegovo cjelokupno djelo, a osobito za rad na području hidatologije. U ovoj su se temi na Kongresu podudarili, također, početak i kraj izuzetno bogate stručne karijere ovog

*Saopšteno na Naučnom skupu "Značaj i uloga III sveslavenskog liječničkog kongresa održanog u Splitu 5-8.X 1930. godine" u Splitu 5.X 1990. godine.

liječnika. Zbog toga, aspekt priznanja koje je Kongres dao odabirom teme ima veći značaj i naglasak nego što bi to bilo u drugoj prilici.

U kontekstu takvog viđenja, smatram, postoje značajnije i dublje veze i prožimanje između ovog liječnika i Kongresa, dublje i značajnije nego između Kongresa i bilo kojeg drugog liječnika sudionika kongresnih zbivanja te 1930. godine. Naravno, uz navedene tvrdnje, postavlja se pitanje: Kakvu potvrdu nalazimo za navedene tvrdnje ako pobliže razmotrimo djelo dr Bože Peričića? Potrebno je dati odgovor na ovo pitanje današnjem čitaocu, povodom proslave jubileja III sveslavenskog kongresa, kada osvježavamo uspomene na značajni događaj i značajne osobe, koji su praktički pali u zaborav.

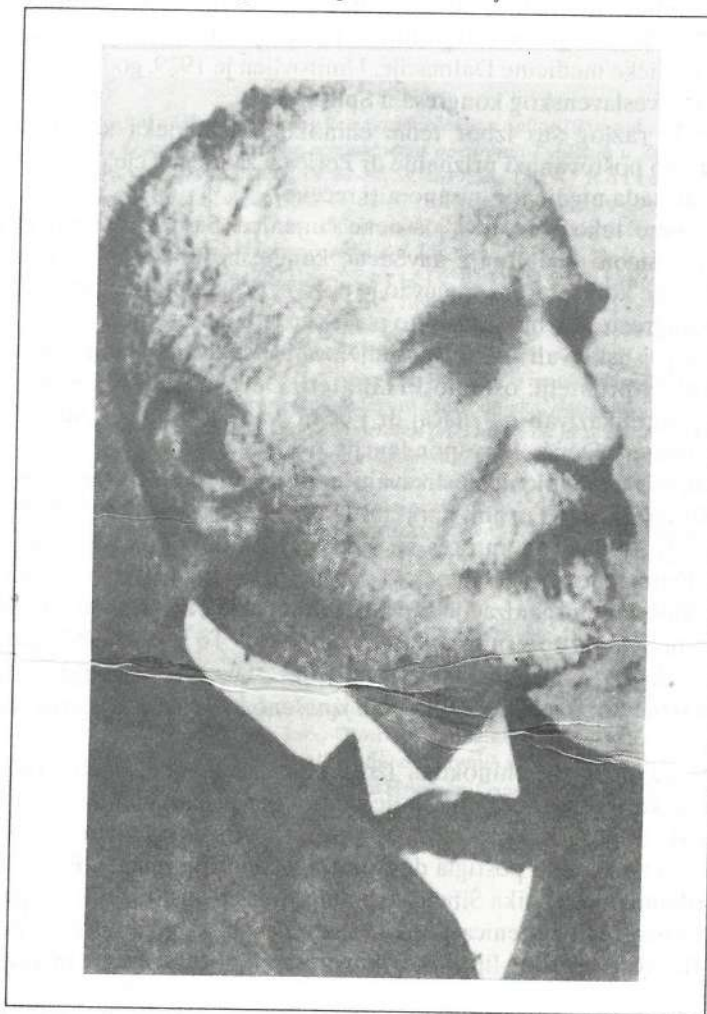
Dr Božo Peričić, zajedno s dr Nikolom Lalićem, radeći u Šibenskoj bolnici, objelodanio je prvi članak o problematici ehinokoka u Dalmaciji još davne 1897. god.⁷ Preko poznatog bečkog medicinskog časopisa "Wiener Medizinische Presse" on je upozorio širu stručnu javnost Srednje Europe na činjenicu da problem ehinokokoze čovjeka zaslužuje veću pažnju medicinskih stručnjaka. Slijedeće 33 godine, sve do Kongresa u Splitu, dr Peričić objavljuje još deset značajnih radova o ovoj problematici. Potaknuti ovim radovima i njegovim ličnim utjecajem, počinju se s raznih strana problemom ehinokoka baviti i drugi liječnici Dalmacije. Tako na primjer, u Zadru dr I. Marčelić piše radove u "Liječničkom vijesniku",² dr I.H. Botteri u Šibeniku proučava eksperimentalno probleme imunologije ehinokoka³, dr F. Colombani piše⁴, kao i dr J. Pasini⁵, oba iz Šibenika, o kirurškim aspektima ehinokokoze čovjeka, a u Splitu o kirurškim aspektima ehinokokoze piše dr Jakša Račić. Dr I.H. Botteri ostvaruje zavidnu stručnu karijeru⁶ upravo zahvaljujući saradnji sa dr Peričićem lično i problematici ehinokokoze posebno.

Međutim, poticaj i interes za probleme ehinokokoze učinio je da su se za ove probleme zainteresirali i stručnjaci izvan Dalmacije. Naime, dr Peričić piše u stranoj stručnoj štampi o problemima ljudske ehinokokoze s aspekta epidemiologije, interne, kirurške medicine i dermatologije, ali i zdravstvenog prosvjećivanja. Prvi je članak o ovoj problematici objavio 1897. god. u Beču,⁷ referirao u Zagrebu 1899. god.⁸, referirao i tiskao rad na I kongresu srpskih lekara i prirodnjaka u Beogradu 1904. god.¹¹, ponovno u Zagrebu 1904. god.¹², pa opet u Beču 1905. god.¹³ Nakon dulje pauze objavljuje rad u Parizu 1923. god.¹⁵, zatim u Zagrebu 1927. god.¹⁶, opet i u Beču,¹⁷ 1928. god. Članci su objavljeni na njemačkom, engleskom, francuskom i našem jeziku. Na tim jezicima Peričić vodi prepisku sa stručnjacima iz Engleske, Francuske, Austrije, i dr.

Kao rezultat takve i tako dugotrajne stručno-znanstvene (a vjerojatno je o ovim problemima pisao još, jer nam potpuna bibliografija publiciranih radova nije poznata) aktivnosti, kao i osobnih kontakata s raznim stručnjacima Dalmacije, Hrvatske i Srednje Europe,²¹ došlo je do opšteg i do trajnog interesa za medicinske aspekte ehinokokoze, pa je pažnja mnogih stručnjaka navedenih područja bila usmjerena na Dalmaciju. Dalmacija je preko ehinokoka postala zanimljiva za mnoge stručnjake daleko izvan svojih granica.

Opravdano je i osnovano zaključiti da je dr Peričić svojim radom i djelovanjem objedinio i desetljećima usmjerio pažnju medicinskih stručnjaka na problem

ehinokoka u Dalmaciji, a kao rezultat suradnje na tome se području desetljećima unapređivala teorija i praksa kirurgije, interne medicine i dermatologije. Zbog toga smo i da je dr Peričić mnogo doprineo Splitu, Dalmaciji i III sveslavenskom kongresu.

Prim. dr Božo Peričić (Sukošan kraj Zadra, 1865 – Split, 1949). Internista, odbornik IV jugoslavenskog kongresa za operativnu medicinu u Splitu 1930. god., dopisni član JAZU, počasni član Zbora liječnika Hrvatske, a i drugih liječničkih udruženja. Jedan od najistaknutijih liječnika u Dalmaciji.

Međutim, odabiranjem ehinokokoza čovjeka, kao glavne teme IV jugoslavenskog kongresa kirurga, kolege liječnici su ujedno iskazali priznanje dr Peričićevom cjelokupnom životnom djelu. (Više o njegovom životu i djelu vidjeti u 19,20).

Ravno 41 godinu prije III sveslavenskog liječničkog Kongresa u Splitu dr Peričić je počeo svoju stručnu karijeru kao bolnički liječnik, 33 godine prije ovog Kongresa tiskao je on svoj prvi rad o ehinokoku, a poslije toga objavio još deset na istu temu.

Tokom svog radno-stručnog vijeka i stručno aktivnog života, uz navedene objavljene radove, on je tiskao i objavio, iz raznih područja medicine (uglavnom) i kulture (manje) još preko 90 naslova, što članaka, što prijevoda članaka i knjiga, što vlastitih publikacija (vidjeti cjelovitiju, ali još uvijek nepotpunu bibliografiju u publikaciji "Mile sjene"²⁰). Tokom gotovo 40 godina dr Peričić je bio središte stručno-znanstvene medicinske kliničke medicine Dalmacije. Umirovljen je 1929. god., godinu dana prije održavanja III sveslavenskog kongresa u Splitu.

Sve to je razlog što izbor teme ehinokokoze čovjeka kao glavne teme ja doživljam kao poštovanje i priznanje dr Peričiću za njegov cjelokupni rad, premda o tome nije do sada nigdje niti pisano niti rečeno.

Da je tome tako, govore i još neke činjenice. Sam je dr Peričić bio veoma počašćen činjenicom odabiranja navedene kongresne teme, kao i pozivom da on osobno sudjeluje koreferatom. Sačuvao je pozive, programe i rukopis referata koji je održao na Kongresu. Ali, bio je osobito počašćen jednim sasvim osobitim priznanjem: Kongresu su prisustvovali i aktivno sudjelovali u stručnom radu kongresa njegovi kolege, učenici i prijatelji, osobito I.H. Botteri, Dévé, J. Račić, J. Pasini i dr., koji su otvoreno i jasno ukazivali na značaj dr Peričićeva rada i njegov utjecaj na njihovu karijeru (v. Botteri, Dévé - korespondencija.²¹)

Mislim, sve ove činjenice oslikavaju i potvrđuju duboku vezu i prožimanje dr Peričića i Kongresa, kao i osobit karakter te povezanosti.

Prilika je dodati da interes za problem ehinokokoze postoji u stručnim krugovima Dalmacije sve do danas. Tako na primjer, prilikom obilježavanja 50-godišnjice "Slobodne organizacije liječnika Dalmacije", liječnici su kao glavnu temu stručnog obilježavanja godišnjice odabrali ehinokok. To je bilo 1957. god., 10 godina poslije smrti dr Bože Peričića. Dok je na III sveslavenskom kongresu iznešeno 20 referata, na stručnom sastanku 1957. god. iznešeno je 8 referata iz svih većih gradova Dalmacije.

Interes za problem ehinokoka izrazio se i na publicističko-stručnom planu. Tiskano je nekoliko monografija, koje daju i širi prikaz bibliografije o ovoj problematici (M. Suić²², K. Živković²³). Koliko je meni poznato, na problematici ehinokoka dva su kirurga postigla doktorat nauka (J. Batinica²⁵, P. Rafaeli²⁴). Više je radova tiskano od liječnika Šibenske bolnice tokom posljednjih godina^{26,27}.

U okvirima ovih činjenica i jubilarna svečanost koja se održava povodom 60-godišnjice III sveslavenskog liječnikog kongresa u Splitu, za mene ima sasvim osobit značaj.

Ove 1990. god. pada i 125-godišnjica rođenja dr Bože Peričića. Poznavajući ličnost i životno djelo ovog liječnika, u meni se bude osjećanja poštovanja i sjećanja na ovog značajnog liječnika Dalmacije. Dva jubileja koji padaju u istu godinu mogu se razmatrati odvojeno, ali i zajedno. U svjetlu ranije navedenih činjenica u ovom radu, koje pokazuju duboku povezanost i odnos Kongresa i dr Peričića smatram da je 1990. god. dvostruki jubilej kojeg treba proslaviti zajedno. Ova je godina za Dalmaciju i njene liječnike jubilarna 125-godišnjica rođenja dr Bože Peričića, kao i jubilej 60-godišnjica održavanja III sveslavenskog liječnikog kongresa u Splitu. Dva jubileja su zapravo jedan jedinstveni i značajni jubilej Splita i nas liječnika Dalmacije. To je

razlogom što sam smatrao potrebnim da se i o dr Boži Peričiću kaže više prilikom znanstvenog skupa održanog povodom 60-godišnjice III sveslavenskog liječnikog kongresa održanog u Splitu 1930. god.

LITERATURA:

- ¹Thaller L., *Izveštaj s III sveslavenskog kongresa liječnika u Splitu 1930. god.*, Lij. vjes., 1930, 52, 350. - ²Marčelić J., *O slučajevih taeniae echinococcus operiranih i vidanih u Zemaljskoj bolnici u Arbanasih od 1891. do 1898. g.*, Lij. vjes., 1897, 19, 87-89(3); 1899, 21, 142. - ³Botteri I., *Predhodno izvješće o ehinokokovoj anafilaksiji*. Lij. vjes., 1922, 44, 62-67 i još nekoliko radova u nizu. - ⁴Columban i F., *Ehinokokova bolest i njegovo širenje u Dalmaciji*. Izveštaj Opće javne bolnice u Šibeniku za 1908. god. - ⁵Pasini J., *O operativnim metodama ehinokokove bolesti*. Lij. vjes., 1931, 53, 11-7(1). - ⁶Radosević Z., *I.H. Botteri - život i djelo*. Lij. vjes., 1964, 86, 219. - ⁷Peričić B., Lalić N., *Beitrag zur Kenntniss der Echinococckenkrankheit des Menschen*. Wiener Med. Presse, 1897, 31, 30. - ⁸Peričić B., *O rasprostriranju nekih bolesti u Dalmaciji*. Rad Zbora liječnika povodom 25-godišnjice. Lij. vjes., 1899. - ⁹Peričić B., *Ehinokokova bolest u Dalmaciji*. Narodni list, br. 52 i 53, 1902, Zadar. - ¹⁰Peričić B., *Ehinokokova bolest u Dalmaciji*. Samostalna publikacija, Zadar, 1902. - ¹¹Peričić B., *Klinički i statistički podaci o ehinokokovoj bolesti u Dalmaciji*. Zbornik radova I kongresa srpskih lekara i prirodnjaka, Beograd, 1904. - ¹²Peričić B., *O rasprostriranju ehinokokove bolesti u Dalmaciji i mjerama prikladnim da ju se zaprieči*. Lij. vjes., 1904, 26, 1. - ¹³Peričić B., *Die Echinococckenkrankheit in Dalmatia*. Wien. Klin. Wochenschrift, 1905, 9. - ¹⁴Peričić B., *Ehinokokova bolest. Prosto razložnje o biću i načinu rasprostriranja ove bolesti, s osobitim osvrtanjem na prilike u Dalmaciji*. Izd. Dalmatinskog Namjesništva, 1906, Zadar. - ¹⁵Peričić B., *Sur le traitement des kystes hydatiques au pounon*. Paris Medical, 1923, 37. - ¹⁶Peričić B., *The hydatoid tumor and the treatment of hydatoid cysts*. Lij. vjes., 1927, 47, 729. - ¹⁷Peričić B., *Zur Diagnose und Behandlung der Echinococckenkrankheit des Menschen*. Wien. Klin. Wochenschrift, 1928, 48. - ¹⁸Peričić B., *O toku bolesti kod perforacije ehinokokove bolesti*. Lij. vjes., 1930, 52, 610-640. - ¹⁹Sirovica S., *Peričić dr Božo i Lalić dr Nikola*, Šibenik, 1989. - ²⁰Peričić B., Sirovica S., *Mile sjene*, 1990, Šibenik. - ²¹Obiteljski arhiv dr Bože Peričića. - ²²Suić M., *Ehinokokoza*, Izdanje JAZU, Zagreb, 1952. - ²³Živković K., *Ehinokokoza čovjeka*. Samostalno izdanje. Šibenik, 1983. - ²⁴Rafaeli P., *Karakteristike plućnog ehinokoka sa šibenskog područja i kirurški problem njegove terapije*. Disertacija, Zagreb, 1963. - ²⁵Batinica J., *Problem operacijskog zbrinjavanja ehinokoka jetre*. Disertacija, Zagreb, 1985. - ²⁶Živković K., *Kompendiji, disertacije, magisteriji, monografije, i bibliografija znanstvenih i stručnih radnji u Šibeniku od 1883. do 1982.*, Šibenik, 1983. - ²⁷Bilten Zbora liječnika Hrvatske, Osnovna organizacija Šibenik. Godine 1985, 1986, 1987.

Stjepan SIROVICA

Medical Center, Šibenik

PRIMARIUS BOŽO PERIČIĆ, M.D. AND THE THIRD PAN-SLAVIC MEDICAL CONGRESS IN SPLIT 1930

Key words: *The Echinococcus; The Third Pan-Slavic Medical Congress*

The author analyzes contribution and activities of Prim. Božo Peričić, M.D. at the Third Pan-Slavic Medical Congress in Split in 1930. The diseases caused by the Echinococcus was the major theme of the Congress, and Peričić had an opportunity of reporting about his work on the subject.

(Rad je primljen u Uredništvu 20.XII 1990. god.)